

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

حزب کار ایران (توفان)

۲۵ اکتوبر ۲۰۲۰

نظر «میرجعفر پیشه‌وری» در مورد مناقشه قره‌باغ کوهستانی

«میرجعفر پیشه‌وری» از کمونیست‌های قدیمی ایران، که سال‌ها در قفقاز زندگی کرده بود و با روحیات مردمان آن سامان آشنائی داشت، با دقت کمونیستی به حل مسأله «نفرت ملی» در ماوراء قفقاز برخورد می‌کند و مسأله را از جنبه طبقاتی آن مد نظر قرار می‌دهد. برای وی «مساواتیست»‌ها و «دانشناک»‌ها نمایندگان طبقات بهره‌کش دو ملت آذربایجان و ارمنی هستند. تا زمانی که دو طرف با ایدئولوژی ناسیونال شونیستی برای ارمنستان بزرگ و یا پان‌ترکیسم اسلامی، که ملغمه‌ای از پان‌اسلامیسم و پان‌ترکیسم است، به پدیده‌های اجتماعی ماوراء قفقاز برخورد می‌کنند، امکان تقلیل، کاهش، نرمش و تشنج‌زدائی در میان خلق‌های قفقاز وجود ندارد.

«مسأله ارمنی – مسلمان موجد دارد. اگر آن از میان برداشته شود، می‌توان اطمینان یافت که مسأله ارمنی و مسلمان هم از بین خواهد رفت. آن موجد هم عبارت است از احزاب دانشناک و مساوات».

رحیم رئیس نیا در «کتاب آخرین سنگر آزادی» (مجموعه مقالات «پیشه‌وری» در روزنامه حقیقت، ارگان اتحادیه عمومی کارگران ایران ۱۳۰۰-۱۳۰۱ که اکثراً با نام مستعار «پرویز» منتشر می‌شد) به مشاهدات خویش از این رشته درگیری‌ها اشاره می‌کند. «پیشه‌وری در بخشی از خاطراتش چنین می‌نویسد:

«به هر حال شهر بعد از چندین ماه محاصره سقوط کرد. حکومت به دست ترک‌ها افتاد. سربازان نوری پاشا به بهانه انتقام ترک‌های محلی که از طرف دانشناک‌ها به قتل رسیده بودند شهر را غارت و آرامنه را قتل عام کردند. من وحشی‌گری دانشناک‌ها را روز ۱۸ مارچ ۱۹۱۸ دیده، در آن روز عده بی‌شماری از مردمان بی‌گناه، مخصوصاً ایرانیان بی‌طرفی [را] که در کاروان‌سراها سوخته و زغال شده بودند با چشم خود مشاهده کرده بودم... از دیدن جنایاتی که این مردمان بی‌شعور بدون علت اساسی... مرتکب شده بودند، روان انسان عاصی می‌شد، ولی ترک‌ها هم از آنها عقب نمانده بودند... سه شبانه روز شهر را به دست سربازان داده، گفته بودند هر چه دلشان بخواهد بکنند...».

سپس جریان نجات دو ارمنی از چنگال سربازان ترک را به وساطت خود باز می‌گوید (تاریخچه حزب عدالت، صص ۹-۴۸).

وی مدتی پس از وقوع حوادث اواسط سپتمبر ۱۹۱۸ مقاله‌ای را تحت عنوان «مقصر کیست؟»، که در ش [شماره] ۶۷ (۲۲ اپریل ۱۹۲۹) [برابر ۲/۲ / ۱۲۹۹ شمسی] در خُریت به چاپ رسید، به تجزیه و تحلیل مسائل می‌پردازد. وی در این مقاله رهبران حزب مساوات و داشناک را مسبب اصلی درگیری‌های خونین پایان‌ناپذیر معرفی کرده است: «این نظر که کشتار متقابل ارمنه و مسلمان [تاتارها] تا زمانی که هر دو قوم از بین نرفته‌اند ادامه خواهد یافت اشتباه است. زیرا که به وجود آورنده مسأله ارمنی مسلمان [تاتار] نه عموم ارمنه هستند و نه عموم مسلمانان که اختلافات‌شان تا باقی‌ماندن یک نفر هرگز حل نشود.

مسأله ارمنی – مسلمان موجد دارد. اگر آن از میان برداشته شود، می‌توان اطمینان یافت که مسأله ارمنی و مسلمان هم از بین خواهد رفت. آن موجد هم عبارت است از احزاب داشناک و مساوات. افروزنده جنگ آنها هستند... فقرای کاسبه دو مملکت را است که به خاطر استقرار حاکمیت خود داشناک‌های مبلغ‌هایستان بزرگ و مساواتی‌های ستایش‌گر توران بزرگ را از میان بردارند».